

Београд, 6. јануар 2016.

**МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА
И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА**

ПРЕДМЕТ: Коментари на нацрт Закона о финансијској подршци породици са децом

Општи коментари

Мрежа организација за децу Србије поздравља напоре министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања који су усмерени на побољшање услова за живот деце и подршку материјално угроженим породицама, породицама са децом са сметњама у развоју и инвалидитетом и деци без родитељског старања.

Посебно поздрављамо мере које представљају поједностављивање процедура, а којим Закон дозвољава: а) Могућност увођења у право на дечији додаток корисника новчане социјалне помоћи без поновне оцене материјалног стања породице, уз доказ да дете редовно похађа школу. б) Остваривање права на дечији додаток независно од материјалних услова породици која има дете са сметњама за које је остварено право на додаток за помоћ и негу другог лица. в) Продужавање дужине трајања права корисника дечијег додатка до завршетка редовног средњег образовања, а најдуже до навршених 20 година живота, а за децу која су из оправданих разлога касније започела школовање, до навршене 21 године живота.

Међутим, и даље су породице са децом у највећем ризику од сиромаштва и зато су неопходне мере и законске измене које ће очувати и унапредити њихов животни стандард. Домаћинства са децом, односно домаћинства са две одрасле особе са троје и више деце, као и једна одрасла особа са децом највише су била изложена ризику од сиромаштва у 2012. години (44,4% и 36,2%). Измене Закона треба да омогуће остваривање права детета на услове живота који му омогућавају правилан развој и унапреде подршку државе за добробит породице и детета. Пакети финансијске подршке породицама са децом сада постоје као механизми смањења сиромаштва или пак повећања наталитета. Међутим, **постојећи пакети нису довољно ефикасни нити препознати као мере за повећање квалитета живота породица са децом.**

Дечији додаток као једина мера за смањење сиромаштва деце не може да покрије ни један цео трошак школског детета (ужину, ручак, излет, куповину школског прибора, неопходне гардеробе...). **Зато је потребно усагласити износ дечијег додатка у складу са потребама нарочито старије деце за коју све скале еквиваленције показују да остварују потребе у потрошњи као и одрасла лица** (Еуростат, ОЕCD, РЗС) **и омогућити једнократно месечно увећање на почетку школске године.** Тиме би се остварила два циља: адекватно би се одговорило на повећане потребе које деца овог узраста имају и подстакло редовно школовање.

Поред тога, потребно је правно изједначити лица која остварују приходе по различитим врстама уговора. **То значи да право на Накнаду осталих прихода по основу рођења и неге детета и посебне неге детета могу да остваре, поред лица која су обављала привремене и повремене послове, и она која су обављала послове по уговорима о делу али и другим врстама уговора, од ауторских права, права сродних ауторском праву и права индустријске својине.**

Саша Стефановић
директор Мреже организација за децу Србије - МОДС

Коментари појединачних чланова

Члан 16 тачка 3. *лица која обављају или су у периоду од 18 месеци пре рођења детета, по основу уговора обављала привремене и повремене послове.*

Предлог:

Проширити право и на лица која су обављала послове по уговорима о делу али и другим врстама уговора, од ауторских права, права сродних ауторском праву и права индустријске својине.

Опционо везано за **Члан 17.**

У складу са висином плаћених пореза и доприноса који прописује врста уговора ускладити висину накнаде

Образложење:

Сваком лицу која је радно ангажовано у континуитету (12 и више месеци) је потребно усклађивање рада и родитељства.

Свако лице које је радно ангажовано по другим облицима уговора плаћа порез и доприносе из бруто зараде. **Порези и доприноси из бруто зарада који се уплаћују у буџет су већи од износа који ће држава исплатити преко Накнада осталих прихода по основу рођења и неге детета и посебне неге детета.** Износ пореза и доприноса које су лица по овим уговорима уплатила у буџет Републике Србије у периоду од 18 месеци, премашује износ суме накнада осталих прихода по основу рођења и неге детета и посебне неге детета које би остварили у периоду од 12 месеци. Како је период у односу на који се исплата накнаде врши, чак 18 месеци, јасно је да подстицаја за финансијске злоупотребе не може бити.

Уколико овим Законом жели да се постигне мера „усклађивања рада и родитељства“ онда је приоритет континуитет радног ангажовања лица, а не врста уговора по којем је ангажована. Континуитет је свакако чињеница која се не може и не сме игнорисати са тачке гледишта наведене мере. Континуитет радног ангажовања је лако доказив у прегледу плаћених пореза и доприноса који су по овим уговорима готово исте висине као по уговору о раду.

Непризнавање потребе за усклађивањем рада и родитељства рефлектује се негативно и на жену и на дете. Овим се директно крши **Конвенција о заштити материнства** која се **„примењује се на све запослене жене, укључујући и оне у нетипичним облицима зависног рада“**

Конвенција даље наводи:

„2. Међутим, свака чланица која ратификује ову конвенцију може, након договора са представницима одговарајућих организација послодаваца и запослених, **искључити у целости или делимично из обухвата ове конвенције ограничене категорије запослених ако би њена примена на њих изазвала посебне и знатне проблеме.**

3. Свака чланица која искористи могућност предвиђену у претходном ставу у првом извештају о примени ове конвенције на основу члана 22. Статута Међународне организације **рада навешће категорије запослених искључене по овом основу и разлоге за њихово искључење. У наредним извештајима чланица ће описати мере предузете у циљу постепеног проширења одредаба ове конвенције и на те категорије.**“

У образложењу нацрта Закона није наведено како би примена права искључених категорија жена ангажованих у континуитету под различитим врстама уговора који нису поменути, изазвала посебне и знатне проблеме. Образложење наводи искључиво појавне облике злоупотреба жена које нису раније биле никако радно ангажоване, те се на њих и не може применити мера усклађивања рада и родитељства.

Уколико Министарство и даље инсистира на препознавању само две врсте уговора као радног ангажовања за које је потребно усклађивање рада и родитељства, захтевамо да додатно аргументовано образложи како би усклађивање рада и родитељства жена ангажованих по другим непоменути врстама уговора, где је континуитет очигледан, изазвало посебне и знатне проблеме и према коме.

Непризнавање овог права за жене радно ангажоване по другим облицима уговора се директно негативно рефлектује и на дете, јер радно ангажована жена не може да изостане са посла и тако буде са својим дететом ни један дан. Ово право по аутоматизму не остварује ни отац детета, и често се у овим ситуацијама дешава да једно од родитеља (најчешће мајка) напусти свој посао, остане без редовних примања и накнаде. и на овај начин се крши и Конвенција о правима детета, нарочито је у нескладу са Генералним коментаром Конвенције бр. 4 који појашњава најбољи интерес детета **„који ће се увек примарно узети у разматрање“**.

Министарство није доставило образложење да ли је разматран најбољи интерес детета и ако јесте зашто је у најбољем интересу детета да једно од родитеља остане без посла и редовних примања / накнада само због назива уговора по којем је мајка ангажована или уколико се и мајка врати на посао, остане на чувању другим особама. Овакве врсте искључивања из права свакако подстичу родитеље да посегну за најразличитијим облицима заштите материнства и најбољег интереса детета, што би се *de jure* декларисало као злоупотребе, које то *de facto* нису.

Члан 27. Самохрани родитељ, у смислу овог Закона, јесте родитељ који самостално врши родитељско право у складу са одредбама Породичног закона.(...)

Коментар:

Потребно је уједначити у целом тексту Закона терминологију *“једнородитељске породице”* и *„самохрани родитељи“*

Предлажемо да се користе термини једнородитељске породице.

Због поједностављивања и лакшег разумевања потребно је додати да се то односи на све ситуације у којима дете или деца живе са једним родитељем где тај родитељ није засновао нову брачну, односно ванбрачну заједницу (а поред наведених подразумева и ситуације где је други родитељ преминуо као и ситуације непризнатог очинства).

Члан 30. За једнородитељске породице (...) цензус утврђен у члану 29. овог закона увећава се за 20%.

Предлог:

Повећати цензус за све једнородитељске породице за 30%.

Алтернативно:

Повећати цензус за све једнородитељске породице са децом школског узраста за 30%.

Образложење:

Иако је дечији додаток увећан за једнородитељске породице које остварују ово право, једнородитељске породице са једним дететом и минималном месечном зарадом ни са увећањем цензуса од 20% не остварују право на дечији додаток. Имајући у виду да је овим породицама економска ситуација далеко тежа него оним са вишим примањима или породицама са оба родитеља, сматрамо да је потребно подићи цензус како би остварили право на дечији додаток. Алтернативно, ако не све, онда увести у право бар оне породице са дететом школског узраста јер су трошкови за школско дете далеко већи.

Члан 32. Висина дечијег додатка за децу која су завршила претходну школску годину, почевши од 1. фебруара 2016. године, износи укупно годишње 31.920,00 динара и исплаћује се у дванаест једнаких месечних рата од по 2.660,00 динара.

Предлог:

- а) Износ дечијег додатка ускладити са износом линије сиромаштва – повећати износ дечијег додатка до половине износа који дефинише линију апсолутног сиромаштва.
- б) Једном годишње, пре почетка школске године, повећати износ дечијег додатка за набавку уџбеника и школског прибора за децу школског узраста.
- с) Једнократно увећати дечији додаток на почетку школске године за децу у средњошколском образовању и/или за децу при упису у више разреде основне школе.

Образложење:

Реални износ дечијег додатка као једине мера за смањење сиромаштва деце остао је непромењен од 2002. године, тј. сва увећања дечијег додатка пратила су инфлацију.

Издвајања за децу која похађају школу су далеко већа од садашњег месечног износа дечијег додатка који не може да покрије ни један цео трошак школског детета (ужину, ручак, излет, куповину школског прибора, неопходне гардеробе...). Зато је потребно усагласити износ дечијег додатка у складу са потребама нарочито старије деце за коју све скале еквиваленције показују да остварују потребе у потрошњи као и одрасла лица (Еуростат, ОЕЦД, РЗС).

Оно што представља велики проблем за друштво јесте да *„присуство деце у домаћинству значајно повећава ризик од сиромаштва.“*¹ Сиромаштво погађа породицу на свим нивоима, укључујући међусобне односе родитеља, родитеља и деце, па и шире родбине, имајући за последицу константан ниво стреса који отежава родитељима да се посвете родитељству у мери у којој је потребно. Узроци сиромаштва су сложени и различити, а резултирају даље многоструким последицама. Сиромаштво у породици директно негативно утиче на развој деце умањујући им могућности за развијање пуних потенцијала, негативно се одражава на здравље и бригу о здрављу, образовање, социјалну укљученост па и системе вредности.

---

¹ [хттп://www.инклузија.гов.рс/wp-цонтент/уploadс/2011/03/Први-национални-извештај-о-социјалном-укључивању-и-смањењу-сиромаштва1.пдф](http://www.инклузија.гов.рс/wp-цонтент/уploadс/2011/03/Први-национални-извештај-о-социјалном-укључивању-и-смањењу-сиромаштва1.пдф)